

NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

euogerhverv@naturerhverv.dk

Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 33 39 49 90
E dv@danskevandloeb.dk
W www.danskevandloeb.dk
CVR DK 34 56 90 37

23. januar 2017

**Høringssvar til udkast til bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter
- j.nr. 16-8152-000020**

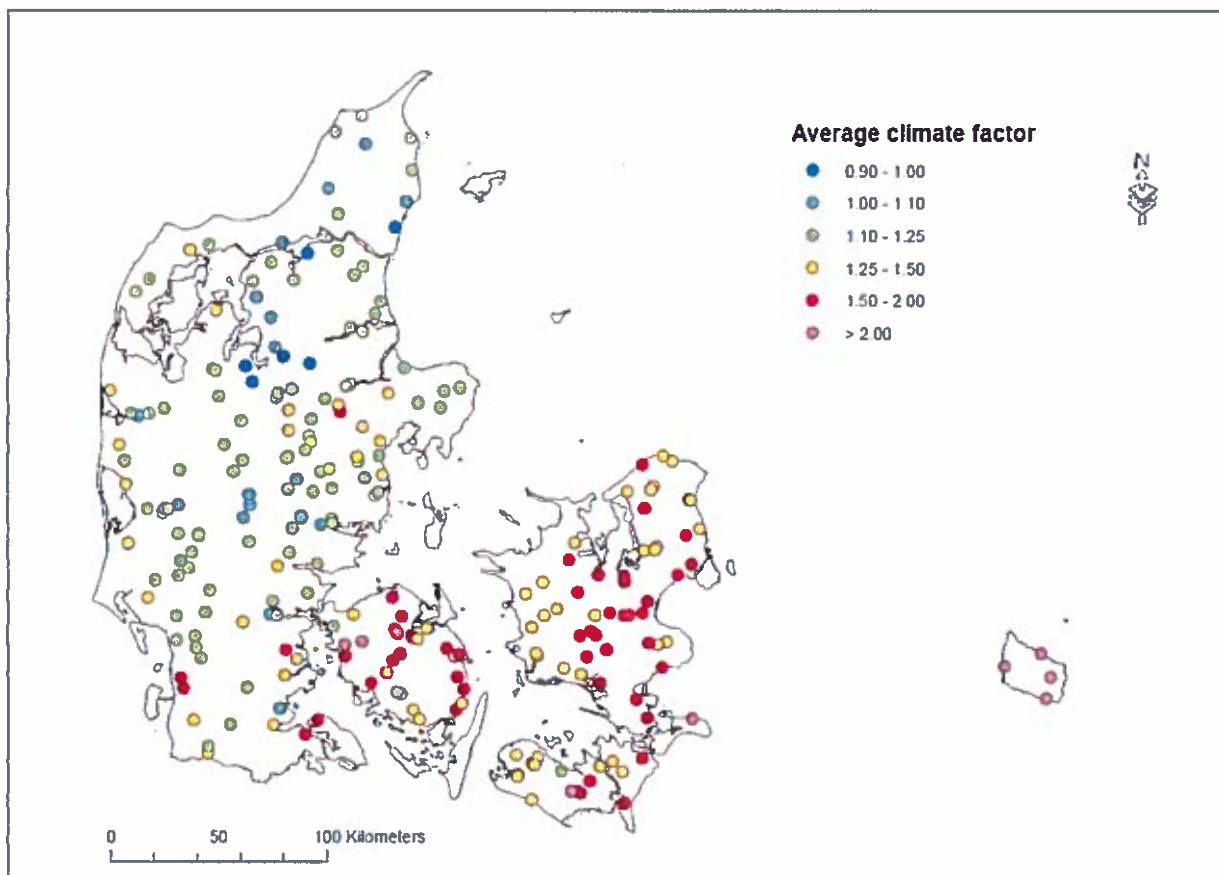
Når der afsættes penge til vådområde- og lavbundsprojekter opfordrer Danske Vandløb til, at der indtænkes klimatilpasning i projekterne:

I bekendtgørelsens fremtidige projekter, bør der således pålægges krav om, at disse projekters gennemførelse sker under forudsætning af, at de klima- eller samfundsrelaterede ændringer til øget vandafledning indgår som forudsætning for at støtte projektet.

GEUS har beregnet den såkaldte klimafaktor forskellige steder i landet for at estimere de kommende klimaændringer. Klimafaktor = Forhold mellem fremtidig (år 2050-2100) og nutidig max afstrømninger (år 1961-1990)

- Eks: Klimafaktor = 1,5 bevirker 50% større afstrømning i 2021-2050 sammenlignet med 1961-1990

Det fremgår af figur 1, at stort set alle vandløb i fremtiden skal føre mere vand end de har gjort. Det er derfor tvingende nødvendigt, at når der gives tilskud til disse projekter, skal klimatilpasning indpasses i projektet samtidigt.

Figur 1: Estimerede klimafaktorer for klimagenereret ændring i 100 års maksimumafstrømning estimeret for fremtidsperioden 2021-2050 i forhold til reference perioden 1961-1990

http://www.klimatilpasning.dk/media/877909/Final_report_GEUS_2014_38.pdf

Danske Vandløb mener således, at det er yderst relevant, at det som forudsætning for tilskud kan gives, samtidigt sikres/kræves, at disse projekter også i en fremtidig horisont har kapacitet til at afvandsproblematikken i 2050 tilgodeses. Herved sikres, i modsætning til foreliggende udkast til bekendtgørelse, at projektilskuddet er fremtidssikret. Et projekt skal således kunne imødekomme fremtidens vandføringsbehov i år 2050-2100 for at kunne opnå tilskud.

I projekteringsfasen skal lodsejerne inddrages så tidligt som muligt og i god tid før der tegnes streger og beregnes på mulige projekteringer. Skal lodsejer afstå dyrkningsareal til projektet skal det ske mod fuld erstatning til markedspris for jorden og ikke blot en kompensation. Lodsejer har måske endda selv et forslag til hvordan projektet kan løses. Det vil kunne gavne projektet pga. tidlig inddragelse.

Derudover skal det sikres, at projektafgrænsningen lægges, så lodsejere uden for grænsen ikke får forringet deres afvandsforhold på nogen som helst måde.

På side 14 i vejledningen om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter står der således under den 4. sorte prik:

"Der må ikke være arealer udenfor projektafgrænsningen, der bliver mere våde efter projektetablering, beregnet på baggrund af 10 års maksimale vandstand eller andre foreliggende målinger, der kan vise den maksimale vandstand".

Ved kun at tage udgangspunkt i den maksimale vandstand glemmes kravet om drænenes frie udløb.

Ovenstående formulering bør således ændres til:

"Der må ikke være arealer udenfor projektafgrænsningen, der bliver mere våde efter projektetablering, både beregnet på baggrund af 10 års maksimale vandstand, 10 års gennemsnitlig vandstand, 10 års medianvandstand, 10 års minimumsvandstand eller andre foreliggende målinger, der kan vise ovennævnte vandstande".

Får lodsejer alligevel indtryk af, at afvandingsforholdene er forringet, skal kommunen have bevisbyrden og ikke lodsejer. Det er urimeligt, at en lodsejer uden for grænsen først risikerer at lide et stort økonomisk tab ved oversvømmelse af markerne og efterfølgende selv skal have store økonomiske omkostninger til at løfte bevisbyrden.

På side 21 i vejledningen om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter står der under virkemidler til kompensation af lodsejeren/forpagteren, at en af mulighederne for lodsejer er tilsagn om tilskud til 20-årig fastholdelse af vådområder.

Det er en dårlig løsning, at tilskuddet kun varer i 20 år, mens projektet er permanent. Der bør være sammenhæng mellem tilskud og projekt, så projektet består så længe der ydes tilskud. Så snart tilskuddet forsvinder, bør projektet også forsvinde, så lodsejer igen kan dyrke jorden på samme vis som inden projektet eksisterede. Udgifterne til at fjerne projektet dækkes af den kommune, der i sin tid har opnået tilskud til projektet.

Ved salg af jord til NaturErhvervstyrelsen skal det ske til markedspris, så lodsejer ikke mister egenkapital og dermed risikerer at blive teknisk insolvent.

Venlig hilsen
Danske Vandløb

Helge Danneskiold-Samsøe
Formand

Høringssvar på udkast til bekendtgørelse om kriterier for vådområde- og lavbundsprojekter

Hermed KL's høringssvar på udkastet til kriterier for vådområde- og lavbundsprojekter.

Generelle bemærkninger

KL værdsætter den forenkling der opnås ved at sammenskrive de to vådområdeordninger og lavbundsordningen i samme bekendtgørelser, så der kun er en indgang til ordningerne.

Nyt og forståeligt nok, er der fastsat værdier for omkostningseffektivitet. Det forudsætter dog, at man løbende følger udviklingen i prisniveauet og løbende fastsætter realistiske værdier, der fremmer indsatsen.

I § 12. bemyndiges Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning til at revidere bilag 1-4. Ved offentliggørelse af et revideret bilag er tidspunktet for projektansøgning afgørende for, hvilket bilag, der skal anvendes ved behandlingen af en konkret ansøgning. Det opleves konstruktivt, at det er tidspunktet for projektansøgning, der er afgørende for, hvilket bilag, der skal anvendes ved behandlingen af en konkret ansøgning.

Forsøforvådområder

Ifølge § 6, stk. 2 er fastsat et kriterie om, at fosforprojektområder skal være beliggende umiddelbart opstrøms søer. Det er ikke klart om det er afstanden, eller indsatsen faktiske virkning der tillægges betydning. Som minimum bør fastsættes et vejledende krav og en mulighed for at dispensere fra dette, hvis det er afstanden som er vigtigst. Alternativt skal det vægtes at projektet reelt fjerner fosfor fra vandløbet, fosfor som ellers ville blive tilført søen nedstrøms.

Det uklare krav om umiddelbar nærhed til søen med indsatsbehov medfører endnu større vanskeligheder med at opfylde målene for fosforreduktion. Derfor opfordres til at ændre kriteriet i overensstemmelse med ordningens formål, nemlig at fjerne fosfor, der ellers ville strømme til søen, i stedet for at skabe nye barrierer.

Lavbund

Det justerede formål kan give to typer af udfordringer. For det første kan lavbundsarealer potentielt komme til at blokere for nitratvådområder. Dette kunne der tages højde for ved at lade deres nitratfangst være en

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00186
Dok. ID: 2305426

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 2

del af den indgåede vådområdeaftale ml. regeringen og KL. For det andet kan der komme overgangsudfordringer, hvilket bør håndteres ved en overgangsordning – se herunder.

Loft over kvælstof i delvandoplandene kan få konsekvenser for lavbund, da der kan opstå situationer, hvor et oplagt lavbundsområde ikke kan søges forundersøgt eller realiseret.

Bekendtgørelsesudkastet "Stk. 2. Kriteriet i stk. 1, nr. 2, nr. 3 og nr. 5 kan fraviges, hvis projektet er beliggende i tilknytning til et Natura 2000-område, når projektet bidrager til at udvide eller understøtte naturtyper eller artslevesteder, jf. bilag 4."

"Projektet bidrager med mindst 30 kg kvælstof pr. ha til at reducere kvælstofbelastningen fra et delvandopland"

Krav til N-fjernelse frasat de i bilag 4 nævnte Natura 2000-områder indsnævrer muligheden for at inddrage oplagte potentielle lavbundsarealer. Det bør overlades til kommunerne at undersøge, om der er habitatinteresser, der kan understøtte Natura 2000-interesser bredt, i stedet for at indsnævre områderne med bilag 4 til kun at udgøre en delmængde af alle Natura 2000-områder.

Ifølge bekendtgørelsesudkastet er det et krav, at "Projektet indebærer, at der sker en ekstensivering af landbrugsdrift på mindst 2/3 af projektområdet". Dette er en skærpelse, som gør, at flere potentielle lavbundsområder ikke mere har relevans.

Formålet med lavbund er CO₂ (§ 2, stk. 3), man bør derfor bevare størst mulig bredde og palet af synergieffekter ved prioriteringen af projekter, der kan opnå tilskud.

En særlig problemstilling udgøres af allerede forundersøgte lavbundsområder, der endnu ikke er søgt realiseret, og som ikke nødvendigvis lever op til de opstillede nye kriterier, som ikke indgik, da de blev ansøgt og efterfølgende opnåede tilsagn og blev/bliver forundersøgt? Der opfordres til, at der indføres overgangsbestemmelse for sådanne områder, så de bevarer en ret til at blive søgt realiseret efter kriterierne i den ordning, der gælder på tidspunktet for ansøgning om forundersøgelse.

Samlet set må det konstateres, at de snævre kriterier for lavbundsarealer betyder, at ordningen i en række tilfælde og for en række kommuner ikke er nær så interessant endsige attraktiv at beskæftige sig med som hidtil.

KL tager forbehold for politisk behandling af høringssvaret.

Med venlig hilsen

Lars Kaalund, Chefkonsulent, KL

Dato: 25. januar 2017

Sags ID: SAG-2017-00186
Dok. ID: 2305426

E-mail: LAKA@kl.dk
Direkte: 3370 3753

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 2

Fredericia, den 26. januar 2017

Vedr. høring over udkast til bekendtgørelse om kriterier for vådområde- og lavbundsprojekter
Tak for muligheden for at komme med bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om kriterier for vådområde- og lavbundsprojekter, Jeres j.nr. SVANA-300-00011.

Indledende bemærkninger

I forhold til vandmiljøet er vi af den opfattelse, at det ikke er påvist, at nitrat i de nuværende koncentrationer i recipienten udgør et miljøproblem. Vi mener, det bør være et krav, at der alene udlægges vådområder, hvis der er et miljøproblem. Det bør altså være en forudsætning, at der foreligger konkrete målinger både før og efter et projekt gennemføres.

Det bør fremgå af bekendtgørelsen, at et projektområde ikke kan udvikle sig til en naturtype, der medfører restriktioner på de arealer og ejendomme, der er i området.

Det skal desuden fremgå, at et projekt, der kan medføre en forøget fosforudledning, ikke må gennemføres.

Målinger før og efter

Der må stilles krav til, at der foretages målinger af indholdet af næringsstoffer før og efter etableringen af et vådområde. Der skal således være konkrete målinger der viser, at der er en mængde af næringsstoffer, der kan fjernes med et vådområde. Det er ikke holdbart, at finde og løse teoretiske udfordringer i vandmiljøet igennem modelberegninger, hvor tesen ikke kan bekræftes ude i virkeligheden.

Det bør derfor indgå i bekendtgørelsen, at der skal måles inden det beslutes, at et vådområde skal etableres. Efterfølgende må der desuden stilles krav om, at vådområdet også har den effekt som der er beregnet, hvilket også skal verificeres af målinger.

Natur eller kvælstof- /fosforfjernelse

Der blev foretaget en ændring i miljøstyrelsens husdyrvejledning den 13. oktober 2016¹, hvor det blev præciseret, at vådområder ikke kunne udvikle sig til at blive ammoniakfølsom natur:

"Særligt om vådområder udlagt som virkemidler til kvælstofreduktion

Vådområder og minivådområder der udlægges som virkemidler med det formål at modtage og fjerne kvælstof fra landbrugsarealer er ikke og kan heller ikke udvikle sig til at blive ammoniakfølsomme naturområder. Der kan opstå ny natur med planter og dyr i vådområder og lignende, som er udlagt med henblik på at omsætte og rense næringsrigt drænvand fra landbrugsarealer, men denne natur vil være tilpasset et næringsrigt miljø og vil dermed ikke kunne blive påvirket væsentligt af de mængder næringsstoffer, som evt. tilføres via luften fra en nærliggende stald eller lignende i form af ammoniak."

Dette bør konkret indføres i kriteriebekendtgørelsen, der er i høring, så der ikke er tvivl om, at et projekt ikke får betydning for anvendelsen af omkringliggende arealer eller ejendomme, uanset om et

1

<http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.History.aspx?Page=Husdyrvejledning.Individuelt%20krav%20for%20natur%20omr%C3%A5der%20-%20Vurdering>

projektområde udvikler sig til en bestemt naturtype- eller tilstand. Det bør desuden gælde for både kvælstofvådområdeprojekter, fosforvådområdeprojekter og lavbundsprojekter.

Det skal også sikres, at et vådområde ikke får negativ betydning for dræningen af omkringliggende arealer. Bliver omkringliggende områder oversvømmede som resultat af en høj vandstand i et etableret vådområde, er der desuden fare for fosformobilisering, hvor fosforen løber med ud i vandmiljøet.

Forøget fosforudledning

Vi stiller os generelt uforstående overfor, at det af bekendtgørelsen fremgår, at en forøget fosforudledning ikke må have en negativ effekt. Dette skal ikke forstås således, at vi mener en fosforudledning ikke er problematisk, men at vi ikke kan se i hvilke situationer en øget fosforudledning ikke har en negativ effekt. Hvis et projekt – være sig et kvælstofvådområde, fosforvådområde eller lavbundsprojekt – vil medføre en forøget fosforudledning, skal det påtænkte projekt ikke gennemføres.

Vi hører dog gerne forklaringen på og i hvilke situationer, at en forøget fosforudledning ikke har en negativ effekt.

Med venlig hilsen

Maiken Bak Jensen

Jurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 27 15 12 00

E-mail: mbj@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning
Email: svana@svana.dk
Cc: amm@svana.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar vedrørende udkast til bekendtgørelse om kriterier for vådområde- og lavbundsprojekter.

Landbrug & Fødevarer har modtaget udkast til bekendtgørelse om kriterier for vådområder og lavbundsprojekter. Nedenfor følger vores bemærkninger til bekendtgørelsen.

Landbrug & Fødevarer finder det hensigtsmæssigt, at bekendtgørelserne om kriterier for hhv. vådområdeprojekter og lavbundsprojekter samles i én bekendtgørelse. Vi har tidligere opfordret til dette, og noterer os med tilfredshed at vores opfordring er blevet imødekommet.

Vi finder det endvidere hensigtsmæssigt, at der fremover stilles krav om at lavbundsprojekterne skal tilgodese flere formål. Når der tages et så indgribende virkemiddel som ekstensivering af landbrugsjord i brug, er det helt afgørende, at indsatsen opnår størst mulig effekt ved at udnytte synergier mellem miljø-, - natur- og klimamål. Dette forhold imødeses i højere grad, når der stilles krav om at projekterne også enten skal bidrage til at reducere udledningen af kvælstof, som led i opfyldelsen af vandområdeplanerne eller understøtte Natura 2000-hensyn.

I lyset af dette er det imidlertid meget uhensigtsmæssigt, at der samtidig stilles krav om, at der skal ske en ekstensivering af landbrugsdriften på 2/3 af arealet i et lavbundsprojekt. Projekterne bør først og fremmest vurderes på deres effekt i fht. de fire prioriteringskriterier vedrørende klima-, miljø- og naturmål. Det skal ikke være et selvstændigt formål, at tage landbrugsjord ud af drift, da dette dels kan fordyre projekterne, dels kan afskære potentielle projekter fra at blive realiseret. Vi skal derfor kraftigt opfordre til, at kravet om at der skal ske en ekstensivering af landbrugsdriften på 2/3 af projektarealet fjernes.

L&F vil også endnu engang opfordre til, at Naturstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen ser på muligheden for, at udgifter til efterfølgende pleje af vådområde- og lavbundsprojekter kan indgå, som en integreret del af projektøkonomien eller finansieres på anden måde. Der er i dag yderst begrænsede muligheder for at opnå tilskud til pleje af lavbundsprojekter, da disse projekter ikke prioriteres i plejegræsordningen under landdisktriktsprogrammet. Det er muligt at søge plejetilskud til vådområder, men midlerne i plejegræsordningen er begrænsede og vådområdeprojekter prioriteres sidst, hvorfor der ikke er sikkerhed for at opnå tilskud. Pleje med afgræsning eller biomassehøst kan, efter vådområdets- og lavbundsområdet etablering, være med til at øge arealets herlighedsværdi og naturtilstand, ligesom det kan øge fjernelsen af næringsstoffer. Vi finder det derfor paradoksalt, at der bruges offentlige midler på at tage arealer ud af om drift, når der ikke samtidig sikres midler til den efterfølgende pleje, således at arealerne opnår størst mulig samfundsmæssig værdi.

Endelig skal det – igen - understreges, at der er behov for klare retningslinjer for, hvem der har ansvaret for vådområde- eller lavbundsprojektet, efter det er afsluttet – herunder ikke mindst et evt.

erstatningsansvar - i det tilfælde et projekt ikke udvikler sig, som planlagt. Det kan eksempelvis være, at vandstanden bliver højere end forventet og at det får utilsigtede konsekvenser for udnyttelsen af projektarealet og evt. også omkringliggende arealer. Som udgangspunkt må det være den ansvarlige myndighed – projektejereren -, som har ansvaret, og det bør være et krav, at det fremgår eksplicit af projektbeskrivelsen. Dette forhold bør indarbejdes i bekendtgørelsen eller i vejledningen til ordningen.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

§ 2, stk 3

Det fremgår af bestemmelsen, at formålet med lavbundsområder er at forbedre natur og vandmiljø.

Af NaturErhvervstyrelsens høringsbrev vedrørende udkast til bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter, fremgår det imidlertid, at formålet med lavbundsprojekter også er at reducere udledningen af klimagasser. Dette formål fremgår endvidere af udkast til vejledning om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter.

Formålet med ordningen bør være enslydende i de to bekendtgørelser og vejledningen.

Når der samtidig henvises til, at lavbundsprojekter jf. § 9, stk 3 nr. 1 og 2 først og fremmest prioriteres i fht. omkostningseffektiv reduktion af klimagasser og størst gennemsnitlige reducerede mængde CO₂ ækvivalenter pr. ha, synes det underligt, at formålet om at reducere udledningen af klimagasser ikke fremgår af § 2, stk 3.

§ 7, stk 1, nr. 4

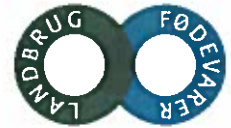
Bestemmelsen foreslås slettet. Som nævnt i indledningen kan kravet afskære eller fordyre relevante lavbundsprojekter.

§ 9, stk 3, nr. 4

Teksten er ikke enslydende med teksten i udkast til vejledning om tilskud til vådområder og lavbundsprojekter. I nærværende bekendtgørelse står der, at nærhed til Natura 2000-areal er et prioriteringskriterium, mens der i vejledningen står, at det er nærhed til kortlagte habitatnaturtyper eller artslevesteder (Natura 2000 udpegningsgrundlag) som er prioriteringskriterium, jf. skema side 18 i vejledningen. Det gør en stor forskel, om det er nærhed til et Natura 2000 areal eller til Natura 2000 udpegningsgrundlag, der er prioriteringskriteriet. Vi skal derfor opfordre til at teksten bliver enslydende i hhv. bekendtgørelse og vejledning.

Samtidig skal vi opfordre til at, at nærhed til § 3 areal ikke vægtes lige så højt som nærhed til Natura 2000 habitatnaturtyper eller -artslevesteder. Nærhedskriteriet bør først og fremmest gælde for sidstnævnte og det bør vurderes kvalitativt således at f.eks. et lille, isoleret § 3 areal med et begrænset naturpotentiale ikke vægtes lige så højt, som f.eks. en værdifuld habitatnaturtype.

Giver høringssvaret anledning til spørgsmål eller behov for uddybning, er I velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marie Juul Rohde'.

Marie Juul Rohde
Seniorkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4224

M +45 3083 1046

E MJK@if.dk

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Natur
J.nr. 020-00205
Ref. KAWAN
Den 26. januar 2017

Bemærkninger til høringsmateriale for vådområde- og lavbundsprojekter

Naturstyrelsen fremsender hermed vores samlede bemærkninger fra styrelsen og de enkelte enheder i dette høringssvar.

Vedrørende Kriteriebekendtgørelsen:

Ad § 1

Vi foreslår formuleringen:

"§ 1. Bekendtgørelsen fastsætter regler for Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings vurdering i forbindelse med ansøgning om tilskud til projekter vedrørende kvælstofvådområder, fosforvådområder og naturprojekter på kulstofrige lavbundsjord."

Ad § 2

Stk. 3

I tillæg til formuleringen "...ved ekstensivering..." foreslår vi tilføjet "og ændret afvanding" (fordi ændret afvanding er et krav).

Ad § 3

Vi foreslår formuleringen:

"§ 3. Kriterierne i denne bekendtgørelse gælder for vådområde- og lavbundsprojekter, hvortil der ansøges om tilskud efter bekendtgørelse om tilskud til vådområde- og lavbundsprojekter."

Ad § 4

Slåfejl i 'afsøgning'.

Stk. 1 nr. 1

Vi foreslår formuleringen:

"1) Forundersøgelsen består almindeligvis af en teknisk forundersøgelse og en ejendomsræssig forundersøgelse."

Eksempelsvis kan der også søges om supplerende forundersøgelse.

Ad § 4

Stk. 1 nr. 3 (og stk. 2)

For forundersøgelser betyder prioriteringsprincipperne om gennemsnitlige omkostninger nævnt i bilag 3, at det er udgiften pr ha el. pr kg N el. P i forundersøgelsen, der kommer til at ligge til grund for fravalg/tilvalg af projekter.

Det giver risiko for suboptimering, idet ellers effektive realiseringsprojekter risikerer at falde fra, inden de er blevet undersøgt.

Det kan eksempelvis foreslås, at man ved vurdering af forundersøgelsers omkostningseffektivitet i stedet vurderer på grundlag af projektets samlede omkostning (forundersøgelse + realisering) og den resulterende effekt, f.eks. med samme referenceværdier som ved realiseringsansøgninger. Selv om screeningen før en forundersøgelsesansøgning er usikker, vurderes det alligevel at være et bedre kriterie end de nugældende referenceværdier.

Ad §§ 5, 6, 7

Vi savner bilaget med titlen 'Fordeling af N- og P-vådområdeindsatsen indenfor hovedvandoplande, tons N og kg P' som var en del af den tidligere bekendtgørelse. Reduktionsmål for hovedvandoplande er jo centrale for alle tre indsatser. Vi opfordrer derfor til, at det gives en fremtrædende plads på hjemmesiden vandprojekter.dk og fortsat gengives på en fane i VOP-skabelonen.

Ad § 5

Stk. 1 nr.2

I hovedvandoplande med mange små delvandoplande er denne bestemmelse hindrende for en smidig implementering. Det vil være hensigtsmæssigt, at der i § 5 stk. 3 kunne tilføjes en mulighed for fravigelse af stk. 1 nr. 2 i særlige tilfælde.

Ad § 5

Stk. 1 nr. 3

Formuleringen kan opfattes som en forhindring mod at fjerne yderligere kvælstof, hvilket vel ikke er meningen – der er blot ikke mulighed for at få tilskud til indsatser ud over de listede værdier.

Vi foreslår formuleringen:

*"3) Reduktionen af kvælstofbelastningen fra et delvandopland må ikke overstige den i bilag 1 angivne øvre grænse for **den tilskudsberettigede kvælstofreduktion fra delvandoplandet.**"*

Ad § 6

Stk. 1, nr. 1.

Henvisningen skal vel være til bilag 2. Der fremgår ikke fosforreduktionsmål i det tilhørende bilag 1, kun grænse for N-reduktion på hovedvandopland.

Ad § 7

Stk. 1, nr. 3

Tilsvarende § 5 stk. 1, nr. 2, bør der blødes op ift. at projektet skal ligge i et delvandopland med N-reduktionskrav. For eksempel ved at fjerne bestemmelsen, så kravet til et projekt blot er, at det er beliggende i et hovedvandopland med reduktionskrav. Alternativt at der laves en undtagelsesbestemmelse til særlige tilfælde tilsvarende § 5 stk. 3.

Ad § 7

Stk. 1, nr. 4

Det må være effektiviteten ift. N og CO₂ reduktion samt omkostnings-effektiviteten, der grundlæggende er kriterier for tildeling af tilsagn til et projekt.

Det bør derfor ikke være afgørende, om der kun sker ekstensivering på eksempelvis 60 % af projektarealet.

Ad § 7

Stk. 1, nr. 5

En kvælstofreduktion på eksempelvis 20 kg N pr ha bør også kunne accepteres, såfremt kriteriet om omkostningseffektivitet overholdes. Vi foreslår derfor en anden skæringsværdi eller alternativt en dispensationsmulighed (se nedenfor ad § 7 stk. 3).

Ad § 7

Stk. 2

Hvorfor er N2000-understøttelsen begrænset til en række listede N2000-områder i bilag 4 og ikke generel for N2000-områderne?

Man kunne basere sig på med en generel formulering om, at projektet skal være understøttende for relevante arter/naturtyper i pågældende N2000-område.

Formuleringen giver i øvrigt ikke mulighed for at fravige kravet i stk. 1, nr. 5, hvis projektet ligger udenfor et N2000-område. Foreslår tilføjet en fravigelsesbestemmelse som nævnt § 5 stk. 4.

I forhold til ovenstående lægges det til grund, at der bliver en fleksibilitet på delvandoplandsniveau mellem lavbundsprojekter og vådområdeprojekter. Dette jf. bestemmelserne i § 5 stk. 1 nr. 3) og 4) samt § 7 stk. 1 nr. 3) og 4) sammenholdt med bekendtgørelsens bilag 1, hvor reduktionsmålet per delvandopland er opgjort som summen af N-reduktionsmålet for vådområder og lavbundsprojekter samt tillige evt. udskudt indsats efter 2021.

Ad § 7

Stk. 3

Naturstyrelsen foreslår en dispensationsmulighed ift. skæringsværdien for kvælstof, således at formuleringen bliver:

"Stk. 3. Kriteriet i stk. 1, nr. 1 om andelen af projektområdet uden for organogene jorder med mindst 12 % organisk kulstof og kriterierne i stk. 1, nr. 4 og nr. 5, kan fraviges i særlige tilfælde."

Ad § 9

Stk. 4

De steder der refereres til "stk. 2", skulle der formentlig have stået "stk. 3"

Ad § 10

Stk. 4 nr. 1

Praksis er forhåbentlig, at man søger at skaffe evt. manglende oplysninger undervejs i behandlingen af ansøgningerne.

Ad § 13

Stk. 3

Det er meget u hensigtsmæssigt ift. lodsejere og andre samarbejdsparter, at projekter som er i god gænge i forundersøgelsesfasen, står til at måtte opgives pga ændrede kriterier i nye bekendtgørelser. Dette gælder særligt kriteriet om at et lavbundsprojekt skal have en given N-reduktions effekt i et givet delvandopland.

Naturstyrelsen foreslår derfor, at der findes en løsning herpå, muligvis ved at de gamle regler også fortsætter for projekter, der pt er under forundersøgelse og som der senere søges realisering på.

Ad Bilag 1

Jævnfør tidligere bemærkning, foreslår vi tilføjelse i titlen:

"Øvre grænse for tilskudsberettiget N-reduktion via kvælstofvådområdeprojekter og lavbundsprojekter i oplande til kystvande."

Formuleringen af overskriften i sidste søjle er uklar.

Ad Bilag 3

Enhederne på de nævnte referenceværdier opgøres vel altid på baggrund af stoffektiviteten **pr ha pr år**?!

Referenceværdien for forundersøgelser af lavbundsprojekter synes meget lav set i forhold til de tilsagn til forundersøgelser der er givet efter tidligere kriterier, samt referenceværdierne for kvælstofvådområder. Tages udgangspunkt i de forventede minimumskrav til hhv. N- og CO₂-reduktion per ha (90 kg N hhv. 13 ton CO₂), kan der som minimum forventes 7.200 kr/ha til forundersøgelse af kvælstofvådområder mod kun 1950 kr/ha for forundersøgelse af lavbundsprojekter. Da sidstnævnte typisk har flere undersøgelser og beregninger og dermed er dyrere per ha, synes det yderligere skævvredet.

Det vil gøre det svært for mindre projektområder at kunne opfylde kriterierne. Til illustration et par cases: Projektområdet Verup Mose Vest på 38 ha et tilsagn på kr. 226.872,50 mod en estimeret CO₂-reduktion på 865 ton. Det giver 262 kr/ton og dermed over referenceværdien, selvom CO₂-reduktionen per ha er over det anbefalede minimum på 13 t/ha. For projektområdet Mullerup Mose på 214 ha er et tilsagn på kr. 608.974 mod en estimeret CO₂-reduktion på 4422 ton. Det giver 138 kr/ton og kan dermed lige holde sig indenfor referenceværdien, selvom CO₂-effektiviteten per ha ikke er bedre end Verup Mose Vest.

Øvrige bemærkninger i tilknytning til vådområde- og lavbundsindsatsen

Naturstyrelsen ønsker i øvrigt at bidrage konstruktivt til tilrettelæggelsen af indsatserne med gode råd og tilbagemeldinger fra det praktiske arbejde med implementeringen.

Eksempelvis vil det for at sikre realisering af flest mulige lavbundsprojekter være hensigtsmæssigt, at der ikke stilles krav om, at et muligt lavbundsprojekt skal være beskrevet i N2000 handleplanen, for at kunne godkendes under ordningen (som oplyst af SVANA ved henvendelse).

Ligeledes bidrager vi meget gerne med konkrete projekter til monitorering af eksempelvis fosforeffekter, hvor der er et stort behov for vidensopbygning – ikke

mindst ift. at sikre fremdriften i projektrealiseringen, idet en del projekter må opgives som følge af beregnede, forventede fosfortab.

Med venlig hilsen

Karsten Wandall
+45 20 76 95 66
kawan@nst.dk

